

Spis treści

Wprowadzenie	7
1. Wokół czynników rozwoju człowieka	11
1.1. Pojęcie zmiany rozwojowej	11
1.2. Czym jest rozwój człowieka. Problemy definicyjne	14
2. Uczenie się jako podstawowy proces rozwoju	17
2.1. Warunkowanie klasyczne	17
2.2. Warunkowanie sprawcze, instrumentalne	17
2.3. Warunkowanie poznawcze	19
3. Ekologia rozwoju człowieka – środowisko wychowawcze	21
3.1. Pojęcie środowiska wychowawczego	21
3.2. Rodzaje środowisk rozwojowych	21
3.3. Rodzaje środowisk wychowawczych wg Ryszarda Wroczyńskiego	22
3.4. Środowisko wychowania i rozwoju dzieci i młodzieży wg Józefa Pietera	23
4. Rodzina jako środowisko życia, rozwoju i wychowania	25
4.1. Rodzina a rozwój i zachowanie się w szkole	27
4.2. Funkcje wychowawcze rodziny	27
4.3. Style wychowania	28
5. Rozwój poznawczy człowieka na przykładzie teorii Jeana Piageta	35
5.1. Główne fazy rozwoju poznawczego człowieka wg J. Piageta	36
5.1.1. Inteligencja sensoryczno-motoryczna	36
5.1.2. Myślenie przedoperacyjne	37

5.1.3. Myślenie konkretno-wyobrażeniowe	38
5.1.4. Myślenie formalne	38
6. Rozwój procesów emocjonalnych	41
6.1. Interioryzacja przyczyn emocji	42
6.2. Różnicowanie się reakcji emocjonalnych	43
6.3. Wzrost trwałości reakcji emocjonalnych	43
6.4. Wzrost integracji emocji z procesami poznawczymi – samokontrola, samoświadomość	44
6.5. Dojrzałość emocjonalna	44
7. Rozwój społeczny dzieci i młodzieży	47
7.1. Rozwój percepcji społecznej	47
7.1.1. Globalność – zróżnicowanie	47
7.1.2. Rozwój umiejętności oceniania przyczyn zachowania się innych ludzi	48
7.2. Rozwój kontaktów społecznych	49
7.2.1. Aktywność	49
7.2.2. Interakcje	50
8. Rozwój moralny	51
8.1. Zachowanie moralne – źródła i przejawy	51
8.2. Fazy rozwoju moralnego wg Lawrence’a Kohlberga	52
8.3. Rola nauczyciela w edukacji moralnej	54
9. Rozwój osobowości dzieci i młodzieży na przykładzie obrazu samego siebie (samowiedzy)	57
9.1. Składniki samowiedzy	57
9.2. Struktura samowiedzy	58
9.3. Rozwój struktury samowiedzy	59
9.4. Źródła samowiedzy	59
9.5. Funkcje samowiedzy	59
10. Szkoła jako środowisko wychowawcze	61
10.1. Modele szkoły	62
10.2. Wychowanie a nauczanie/kształcenie	63
10.3. Nauczanie wychowujące	65

11. Wpływ wychowawczy	67
11.1 Typy bodźców wychowawczych i odpowiadające im procesy psychologiczne	68
12. Cechy indywidualne uczniów a zbiorowy charakter nauczania	73
12.1 Przedziałowość cech indywidualnych	74
12.2. Cechy indywidualne uczniówuwzględniane w szkole	75
12.3. Sposoby oddziaływań dydaktycznych ze względu na cechy indywidualne	79
13. Klasa szkolna jako środowisko wychowawcze	81
13.1. Klasa jako grupa społeczna	81
13.2. Rola nauczyciela w procesie nauczania i wychowania	85
Zamiast zakończenia – cytaty	89
Literatura wykorzystana:	91
Przykładowe materiały do ćwiczeń	93